

METAFORA

Prof. Ardelean Adriana Ramona

Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”, Baia Mare

Tema lecției: „ Metafora”

Clasa: a VI-a

Motivația: - introducerea conceptului de metaforă, insuficient valorificat și sistematizat de manual
- desfășurarea activității într-o cheie ludică, deoarece disponibilitatea elevilor pentru joc le facilitează înțelegerea noțiunii
- clasificarea metaforelor (nominale și verbale), fără a insista asupra definițiilor și subclaselor
- stimularea creativității prin exerciții de redactare

Competențe: - recunoașterea metaforelor și desprinderea semnificațiilor lor
- diferențierea metaforei nominale de cea verbală
- crearea de metafore pe baza exemplelor date, ca exerciții ajutătoare
pentru redactarea de text

Descrierea activității:

I. Prima activitate se bazează pe *relația epitet/comparație/metaforă*, deoarece elevii au studiat deja primele două figuri de stil și vom porni de „la cunoscut spre necunoscut”.

- prin brainstorming în grup, s-au ales câteva cuvinte (soare, stele, nisip) cărora le-au fost atribuite epitete:

„soare rotund și roșu”

„stele sclipitoare”

„nisip mișcător”

- în etapa a doua au transformat aceste structuri în comparații:

„soare rotund și roșu ca focul”

„stele sclipitoare ca o pânză luminoasă”

„nisip mișcător ca viața”

- în etapa a treia le-am cerut să transforme comparațiile în metafore, eliminând termenul „ca”, înlocuind primul termen sau schimbând ordinea elementelor printr-un genitiv:

„minge de foc”

„pânza stelelor”

„nisipul vieții”

II. Pentru consolidarea primei activități, în care elevii au înțeles structura metaforei, am recurs la „ghicitoarea metaforică”, oferindu-le câteva ghicitori pentru a le desluși:

„O mie de frățiori,

„Moale, albă și pufoasă,

O mie de dințișori

Pe câmp e haină groasă.”

Stau înfipti în farfurie.

(Zăpada)

Ce să fie?”

(Floarea soarelui)

„ O cetate luminată,

Stă cu ușa descuiată.

Pe poarta ei pot păși

Doar acei ce știu citi.”

(Școala)

Pe baza celor două activități au înțeles mecanismul de producere a metaforei: substituirea, înlocuirea numelui unui obiect printr-un cuvânt sugestiv, cu care se aseamănă. Au putut astfel să definească singuri metafora:

„Metafora e figura de stil prin care un cuvânt este înlocuit cu altul, pentru un plus de sens, pornindu-se de la o asemănare nouă, mult mai sugestivă.”

III. Primele două activități au oferit exemple simple, în care asemănarea obiectelor a fost mare, pentru o mai bună înțelegere. În această activitate, trecem la descifrarea unor transferuri metaforice în textele poetice. Elevii au primit o fișă cu câteva citate din texte literare, în care au avut ca sarcină să identifice metaforele și să-și exprime în scris o sugestie despre semnificațiile lor. Exemplificăm această activitate cu o fișă realizată de eleva Bianca B. :

CITATE	METAFORE	OPINII
„Părerea că printre nouri s-ar fi deschis o poartă/ Prin care trece albă, regina nopții moartă”. M .Eminescu	- „, poarta norilor” - „,regina nopții”	- metaforele sugerează că luna trece ca printr-o poartă în adâncurile nopții
„Pe Vodă-l zărește călare trecând Prin șiruri cu fulgeru-n mână”. G. Coșbuc	- „, cu fulgeru-n mână”	- fulgerul simbolizează vitejia lui Vodă
„Seara cade grabnic din cerul de oțel, peste pământul biciuit de crivăț și peste Dunărea întăritată și pustie. Apele se	- „, seara cade” - „,cerul de oțel” - „,apele se frământă	- textul este o descriere - metaforele sugerează un peisaj sălbatic, cu valuri,

<i>frământă și se izbesc și din larg se varsă peste țărni, ca mii și mii de șerpi înotători, ținând deasupra apei, ager, creste albe, iar în urmă zvârcolind inele monstruoase”.</i> Gala Galaction	și se izbesc” -„ creste albe” -„,inele monstruoase”	pe timpul nopții - îmi transmite neliniște
--	---	---

După analiza textelor, elevii au observat că metaforele pot fi construite atât în jurul substantivelor (metafore nominale), cât și în jurul verbelor (metafore verbale).

IV. Ultima activitate, privită de profesor ca activitate de evaluare, îi pune pe elevi din postura de cititori în cea de creatori de metafore.

1. Scrieți trei metafore despre „fereastră”.	EXEMPLE: - „ochi spre lume” - „poartă de trecere” -„, văd în suflet”
2. Creați cinci metafore și explicați sensul lor printr-un cuvânt.	- „zale argintie”- zăpadă -„, înger de zi” – soarele -„, oglinda sufletului”- ochii -„, drumul vieții” – destin - „gândurile se topesc” - renunțare
3. Dați câte o definiție metaforică despre cuvintele „soare”și „stele”.	- „soarele este o pală de foc” - „stelele sunt pânza luminoasă a nopții”
4. Folosiți în enunțuri următoarele verbe, cu sens metaforic: „a străpunge, a zbura, a se topi”.	- Sufletul mi-a fost străpuns de săgeata neliniștii. - Gândurile îmi zboară spre vacanță. - Dorința de a călători s-a topit din cauza gerului.

Concluzii:

Activitatea, deși densă, a decurs bine, ducând la atingerea obiectivelor. În primul rând am urmărit introducerea noțiunii prin exerciții cât mai variate, antrenante și creative. Trecerea spre o interpretare primară și apoi spre „crearea de metafore” a fost firească, elevii neîntâmpinând dificultăți majore, implicați fiind într-un miraj creator. Feedback-urile elevilor precum și fișa de evaluare întăresc eficiența acestui demers didactic.

Bibliografie :

1. Fontanier, Pierre, 1977, „Figurile limbajului”, Editura Univers, București
2. Pamfil, Alina, 2008, „Discursul descriptiv”, în „Perspective”, Nr. 1 (16) , Editura Paralela 45, Cluj Napoca
3. Pamfil, Alina, 2003, „Limba și Literatura Română în gimnaziu. Structuri didactice deschise”, Editura Paralela 45, Cluj Napoca
4. Pușcaș, Felicia, 2005, „Comunicare. Limba și Literatura Română. Subiecte. Teorie. Exemplificări. Aplicații”, Editura Grinta, Cluj Napoca,
5. Sfârlea, Lenuța, 2005, „Didactica textului liric. Aplicații asupra metaforei”, Editura Eurodidact, Cluj Napoca,
6. Slave, Elena, 1991, „Metafora în limba română. Comentarii și aplicații”, Editura Științifică, București,
7. *** „Limba și Literatura Română pentru grupele de performanță”, coordonator: Conf .Univ. Alina Pamfil, Dacia Educațional, 2004, Cluj Napoca